

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi ré-
szére vonatkozó közle-
mények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyv-
kereskedése, hová az
előfizetési pénzek, hir-
detések, hirdetés-díjak
és reklamatiók
küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — Hirdetési díjak: Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilvtér”-ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, va-
sárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással,
vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Qui perdidit numerum...

A megye t. közönsége előtt tudva van, hogy Csabán 1868-ban három irányban mozdult volt meg a társasulási törekvés, u. m. egy takarékpénztári üzletkörrel kapcsolatos népbankot létesíteni, továbbá nagyobb szerű export-malom és egy téglagyár létesítése érdekében.

A pénzügyi létesítést és gyarapszik azzal a különbséggel, hogy benne a fő jelleg, a népbanki rész elejtetett, s most az már tisztán takarékpénztárrá alakult át s nem helytelenül, mert a törzsbetétek tulajdonosai nem azon szegény osztálybeliek voltak, kiknél a garasonkinti tőkegyűjtés ösztönének ébresztése kívánatos.

A másik két vállalat csirájában megfuladt. Mi okozta e halált mielőtt élet lett volna, arról nyilvános szó eddig nem volt. Erről akarunk ez uttal megemlékezni, mert elég fontosnak tartjuk arra, hogy róla néhány sort írjunk.

A múmalom iránt Csabán nagy érdekltség mutatkozott s körülbelül 4000 részvény jegyezett előjáróba is. A szomszéd nagybirtokosság közönyösen vette a dolgot, de Békés szintén szépen érdekelte magát, összesen 8—900 részvény lett a megyében jegyezve, a mi 200 frtjával 160—180,000 frt tőkét képviselt.

Számítás szerint azonban a megyében 2000 részvénynek kellett volna elkelní, me-

lyel az alakulás megejtetvén, a többi 2000 részvény a nagyobb piacokon volt elárúsítandó, mire a körülmények nem kis reményt nyújtottak.

Mint minden nagyobb vállalatnak, úgy ennek is voltak ellenesei. Több ellenvetés tétetett ellene, hogy vidéken ily vállalat nem prosperálhat — lásd a pesti malmok papírjait és hasonlítsd össze velük a debreceni, miskolci, egri virágzó malmokat — hogy vidéken nincs hitel — van mindenütt, a hol rendes vállalat van s nem is volt szándékban forgalmi tőke nélkül elindulni, mint a pestiek, — hogy Csabán nincs tüzeltő — Petrozsén — stb. a helybeli malom érdekeltjei is felkeltek, s hogy vagy vegyük meg azt a malmot — jó drágán — vagy mindent elkövetnek a múmalom ellen. ez volt alternatívájok.

Azonban jött a pénzerizis, jött az 1869. rosz esztendő is — azon kevesek, a kik a gyűlésekre eljártak, csak minden áron azon voltak, hogy a vállalattal hagyjunk fel. Fel is hagytunk vele, pedig 160—180,000 frttal is lehetett volna valamit kezdeni.

A téglagyári vállalat Csabán még nagyobb visszhangra talált, különösen néhány izraelita kereskedő-actiákat 25—30-ával irtak alá.

Azonban a tömeges aláírók azért-e, mert abbéli — alaptalan — reményükben, hogy actiáikat azonnal jó nyereséggel eladhatják, csatlakoztak, vagy más téves okból, mielőtt egyéb történt volna, mint hogy közönséges

módon néhány százezer téglát égetéséhez hozzáfogtunk, mert téglára a társulatnak magának szüksége lett volna — azonnal zajongni kezdtek, alaptalan, sőt beszámítás alá jövő gyanúsításokkal álltak elé, melyek ugyan a nagy többség által visszautasítottak, de szintén jött a 69. pénz szűkén volt, a befizetésektől fáztak és így a téglagyári vállalatot is még csirájában eltemettük.

Ez a két kísérlet rövid historiája.

A múmalmi ügyről nem szólunk, ily nagy vállalatra, bár mily üdvös legyen az, ma a pénzviszonyok nem kedvezők.

De annál sürgősebb és létesíthetőbb volna Csabán a téglagyári ügy újra felélesztése. Nincs épülőbb, mert nincs előnyösebb helyzetű város a megyében mint Csaba, s nincs, mely téglát, cserép dolgában annyira megvolna szorulva, a mint ezt a csabaiak nagyon érzik.

De nem elég materialeval birni, kell, hogy az jó is legyen, már pedig rosz vegyítési anyagból, rosz égetéssel csak rosz téglát válhatik, melyel tartósan építeni nem lehet. Láttunk Csabán építeni oly téglából, hogy a vályog valóban többet ér. De még az ily téglát is bizonytalan paraszt égetéssel, mert ha szalma nincs, nincs égő kemence és hiába van szalma, ha nincs égető hely, a mint hogy Csabán nincs.

Azért mondjuk, hogy nincs sürgősebb Csabán mint egy újabb modoru téglagyár felállítását, mely nemcsak jó falide mütég-

TÁRCA.

Egy bölcsészeti könyv a mult századból.

(Vége.)

A többi furcsaság közt van az is, hogy a lélek helyét az agyat és szívet jelöli ki; mintha azt lehetne helyhez kötni!

E könyv a physikai részt is magában foglalja. Kurjuzom gyanánt fölemlíthetem, hogy itt még csak 4 elem (!) szerepel: t. i. a tűz, víz, föld és levegő. Pedig a légment, mely pedig oly lényeges alkatrésze az itt elemül szereplő légnak, éppen e könyv kiadásának évében fedezte föl Rutherford; a kö-
nyv meg éppen már 1766-ban állított elő Cavendish által s így a víz elemisége tönkre van téve. A vilány szintén ismeretes volt Brandt által, 1669 óta. *) Ezt már csakugyan ismerhette volna pater Bernardus, de még püspöke és censora is!

Furcsa az az elmélet is, mit fölállít, hogy pl. a vízben magában van egy „saját forma”, melyszert hideg vagy meleg. A víz ugyanis — mondja — a körlégnél hidegebb s így ez nem vonhatja el tőle a meleget. Oh kérem korántsem oly erőszakoskodó a levegő, ebben igaz van. Hanem elég igazságszeretettel bír, hogy azon meleget, melyet a víztől el-
... a magából s viszont. Vagyis:

hőmérsékletüket kiegyenlítik. — Hogy egyik test mégis hidegebb, vagy melegebb mint a másik, az hőfoghatásuk különbségében rejlik.

A 135 ik lapon rájön tudós szerzőnk, hogy — az elemek változásoknak lévén alá vetve (hogyan változhatnak egy egyszerű test, ha az?) a víz borrá válik! Egyébiránt ezt némileg igazolja a keresztes márosok praxisa. Állítását pedig így okadatozza: „a víznek, mely (a misénél) a kehelybe borral elegyítetik, kevéssé kell lenni, mert annak borrhá kell válni; tehát először a víz borrhá, azután vérré válik; egyébiránt haszontalan lenne az anyaszentegyháznak a víznek kevés mennyiségéről való szorgalmatossága“ vallás, ebben igaz van!

Hogy pedig szerzőnk definiálási módjáról is legyen fogalmunk s bámuljuk hasonlatait, ide igatom a lég meghatározását. „A levegő-ég környül fogja a földet, nemkülönbén mint a pih a birsalmát.“ (158. l.) Hát a tűz micsoda? A következők után itélve valami csudabogár: „egy igen vékony, vékonyabb, legvékonyabb és sebes mozgással s indítással elragadtatott részecskéknak össze foglalása.“ Szerzőnk a fényt is összetéveszti a tűzzel; s míg mi tűz alatt szoros értelemben minden élegülést értünk, addig ő oly furcsa osztályokat állít föl, hol még a sz. János bogár (Lapyris) is“ világoskodó, de nem égető tűz!

Megcáfolhatlan a sok valótlanlás közt az, hogy Mózes nem lehetett a világtéremtésén jelen, mint-hogy annak megtörténte után 2463 évvel született

(176 l.): mindazonáltal ő biztos kutforrásból szokta tudósításait meríteni s így itt is hitelt lehet adni szavainak.

Borzasztó dolog az, mit pater Sartorius összebeszél Kopernikusról! Ő elvét a szentírás alapján elveti s azt mondja, hogy VIII. Orbán pápa is csak mint poéta értett eleinte egyet Kopernikussal... Legjobb lesz, ha ezt a cikket egészen elhagyjuk, mert reánk magyarokra nézve szégyenítő, hogy a XVIII. században ily elvnek akadt hirdetője!

Hanem azért e 2 pontot mégis csak kiírom.

„Jóllehet hogy az égi testek nagyságukkal felülhaladják az alatta valókat mindazonáltal sokak azok közzül tökélyetességre nézve feljebb s előbbvalók, azok tudni illik, kiknek kedvökért az égi testek alkottattak, hogy az időknak jelei lennének, szükséges azoknak inkább mozdulni az emberekkel.“ (193. l.) Továbbá: „Megengedjük a napot a csillagok s planeták királyának lenni; de mivel nem a csillagokért s planetákért, hanem az emberekért alkottattott a nap és hold, szükséges azoknak, nem pedig az embereknek a földdel mozdulni s forogni.“ (194 l.) Tisztelt olvasóim, jól megjegyezzék önök maguknak, hogy a nap és hold mozognak, a föld pedig áll. Ilyen abszurdításra jut a jámbor szerző, a scholasticai irány ropantul túlhaladott álláspontján mindenben csak anynyinak és annyiban adni igazat, a mennyien és a mennyiben nincsenek a szentírással ellentétben. De azt sem tudja szerzőnk, honnan támad a szél,

*) L. Dr. Hinterbergertől: „Lehrbuch der Technischen Chemie“ Erster Theil Wien, 1855.

lát, nemcsak fedél- de műcserepet is szolgáltatna a mellett, hogy kellő szakszerű vezérlettel, jövedelem tekintetében is igen háladatos volna. Csak új modoru kemencével lehet jó és jutányos árut gyártani, csak ily kemencével, mely kőszénrel fűthető, lehet az égetés folytonosságát biztosítani.

Tehát, qui perdidit numerum...

Franciaországi események.

Jules Favre visszalépését az utóbbi közlemények újra fölemlítik, s mondják, hogy Goulard államtitkár bizatott meg a külügyek ideiglenes vezetésével. — Gambetta alig hogy politikai működését megkezdé, már is egy nagyobb szerű mozgalom élére állt, s Louis Blancal egyetemben gyűlést hívtak össze, hogy a republikanus baloldal s a radikálisok közt fusiót létesítsenek. — A párisi községi választások gyarló eredményt mutatnak föl s ezt az ostromállapotnak tulajdonítják. — A st.-cloudi lakosok egy kérvénye constatálja, hogy a poroszok által a fegyverszünet után 623 ház közül 600 leégett. — Miatán Elzász-Lotharingia elszakasztott Franciaországtól s a staszburgi egyetem megszünt francia államintézmény lenni, a francia köztársasági kormány elhatározta egy hasonlóan adományozottat Nancy-ban felállítani, mely a Strassburgban levő, vagy valószínűleg Metzbe áthelyezendő németirányu egyetemet ellensúlyozza.

Franciaországban a gyujtogatások mindinkább aggasztó mérvet kezdenek ölteni. Alig mulik el nap, melyen nem érkeznék egy-egy szerencsétlenségről szóló hír, így július 31-ről egy párisi távsürgöny jelenti, hogy az Inder-departementban több ponton roppant égések támadtak. A francia zsurnalisztika eddig még nem akarta, vagy adatok hiányában, nem volt följogosítva rámutatni, ezen ismételt bekövetkező, s mindig nagyobb mérvet felöltő szerencsétlenségek indokára, s először is a „Monde“, mondja ki, azon valószínű föltevést, hogy a gyujtogatások okozói a párisi kommunisták a katasztrófából megmenekült, s most Franciaországban barangoló bűnbandái. A nevezett lap a következő vádat mondja ki: „A tűzvészek ijesztoleg szaporodnak az ország minden részén, s ennek nem a véletlenség, sem a roszakarat oka, hanem a gyujtogatás egész rendszere. A párisi kommun nem tűnt el teljesen; Európa még meg van mételvezve általuk.“

Külföld.

Az angol alsóházban az ellenzék által indított nyozni szándékolt bizalmatlansági szavazatról még semmit sem lehet hallani s valószínűleg egészen el fog maradni. — A lord mayor legközelebb fényes lakomát adott, mely alkalommal a házigazda felköszönté a diplomaiati testületet; Broglie herceg köszönetet mondott az angol nemzetnek a francia iránt tanusított rokonszónveért, mely tartósabb szövetséget létesít a két nép között mint a diplomaiati minden tanácskozási. — Az amerikai követ azt mondá: a washingtoni szerződés Anglia és Amerika között tartóssá toendi a barátságot. Gladstone constatálja, hogy Anglia az egész világgal békében él és felvirágzását is óhajtja s a francia-angol barátságos viszonyban változás nem fog történni.

A spanyol cortes utolsó ülésében Zorilla kormányelnök előadta programját, mely abban öszpontosul: az alkotmány és a törvényeknek pontos megtartása, az alkotmányban megjelölt jogok „valóságos“ tiszteletben tartása, a közrendnek minden áron való föntartása, mire nézve a kormány törekedni fog az egyház és az állam közt megállapítani a szükséges öszhangot, anélkül azonban hogy fölhagyna az alkotmányozó cortesgyűlés által már megkezdett reformokkal. — A cortes öszzeülése nem október, hanem september 1 sőjére van kitűzve.

Az olaszországi félhivatalos sajtó, figyelmezteti a francia államférfiakat, hogy a Lengyelország melletti buzgó óhajtások, melyek a francia kamarákban minden évben ismétlődtek, a lengyeleknek semmit sem használtak, ellenben annál többet ártottak a francia viszonylatoknak Oroszország irányában; nem lenne tehát tanácsos, Olaszországgal szemben hasonló üdvös óhajtásokat nyilvánítani a Vatican érdekében, mint a nemzetgyűlés jul. 22 iki ülésében történt.

A pápa betegsége néhány nap előtt komoly fordulatot vett, de nem sokára ismét kedvezőbb lett. A vatikanban különben már előkészületeket tesznek a pápaválasztásra s két jelölt van: Castelli és Patrizi bibornokok.

A porosz sajtó a kötelező polgári házasság behozatalát sürgeti. A szabadelvűek erélyesen lépnek föl a Németországban elterjedt klerikalis mozgalom ellenében. — Gasteinban a porosz s osztrák fejedelmek aug. 10-én fognak találkozni. Az első oldala mellett Bismark s az utóbbi mellett Beust lesz jelen a találkozásnál.

Albániában a forradalom kitört s az albániaiak a fegyvert nem akarják letenni mindaddig, míg régi jogaik nem biztosítottak. A török hajóhad egy része az albániai partokra csapatokat szállít.

Legujabbak.

Konstáncinápoly, július 30. A hajóhad egy része csapatzállításokkal az albániai partokra indittatik.

Kattaro, jul. 30. Austria Montenegrónak 100000 főtöt készül előlegezni utépítésre Rijikáig. Az ügynek politikai jelentősége van.

Brünn, jul. 30. A kerületi torna-ünnepély minden rendezavarás nélkül folyt le, a bevonulásban a torna- és tüzoltó-egyleteken kívül dalegyletek is, s ezen felül vagy 10000 főnyi néptömeg vettek részt.

Berlin, július 30. A szövetségi tanács Würtembergnek a dohánygyedárúságra vonatkozó javaslatát elvetette.

Páris, július 29. Az új kölesön kötvényei még nem szolgáltatottak ki, ez alkalmasint csak a jövő hóban fog bekövetkezni. — Hiszik, hogy a Thiersnek adott fölhatalmazás meghosszabbítása iránt jövő héten a nemzetgyűlésben indítvány fog tétetni. — Jules Favre még mindig a külügyek élén áll, azon várakozásban, hogy Thiers lemondását elfogadni fogja.

Páris, július 30. Trochu választatott meg azon bizottság előadóává, a mely a toursi és bordeauxi kormánydelegáció dekretumairól, különösen a hadseregben való előléptetést illetőleg, javaslatot adni van hivatva.

Belovár, július 30. Rosenzweig altábornagy s a polgárosítás keresztülvitelére kinevezett királyi biztos Trnszky főispán kíséretében ma vonult be Belovárra a lakosság nagy örömjaja közepett. —

Bécs, július 31. A „N. fr. Pr.“ egy táviratot hoz Berlinből, a mely szerint a német kormány rendeletet adott ki, hogy az elsassi hivataloknál lehetőleg elsassiak alkalmaztassanak, s Elsass és Lothringen csatornái mihamarább kijavittassanak.

München, július 31. Bajor lapok müncheni levelezői tudni akarják, hogy a német császár utját Gasteinba Münchenen át szándékoznék venni, s hogy a bajor király ennek viszonzásaul az öszszel Berlinbe fogna utazni.

Flórenc, július 31. Rómából jelentik: a szindikus Garibaldi tábornoknak Róma fölszabadulá-

különben nem fogadná el föltétlenül e tételt: „ha a föld mindennap maga tengelye körül napnyugotról napkeletre mozdulna, szüntelen fujdogálnának a napkeleti szelek, de az nem tapasztaltatik.“ Távol legyen tölem minden professoroskodás; azonban annyit én is megtudok neki mondani, hogy a szélnek oka abban keresendő, hogy az egyenlítőnél a megmelegedés következtében fölemelkedett lég helyet ad a sarkokról odatóduló hidegebb légeknek, maga pedig a felsőbb rétegeken áthaladva vonul a pólusokra, hol üres tér természetesen, nem támadhat. Így volna aztán északi és déli szél; de minthogy a földforgása e szelek irányára lényeges befolyást gyakorol, támadnak megfelelőleg a délnyugoti és északkeleti szelek.

Igen furcsa (komikus) hatása azon méltatlankodás is, melyet Wolf s mások azon tana ellenében tanusít, hogy a holdban lakhatnak emberek. Ússe kö a természettant, gondolja magában írónk; az is e föltevés ellen bizonyít ugyan, de utoljára is még attól meg volna engedhető; hanem hogyan igazolnák aztán magukat a holdban lakók, valjon van-e nekik jussok az örök boldogságra? Üdvözült, megváltott emberek-e? Ádámától nem eredhetek; „vagy, ha Ádámától eredtek, feleljenek mi módon és miképen vitettek föl a planétákba? Ha mindezekre 24 óra alatt nem válaszolnak, lételők minden okos embertől kétségbe vonatik.

Olvasóim közül azok, kik számot tarthatnak a mennyországra (pardon a kivételt tevő gorombasá-

gért) bizonyára kíváncsiak tudni, hol lesz a szállításuk. Hát kérem azt ne tessék gondolni, hogy „a szenteknek Bódog Ége“ mindjárt a csillagokra következik; némely matematikus — kár, hogy szerzőnk elhallgatta a nevüket — kiszámította, hogy azon fölül még egy átlátszó ég van, föltéve, hogy a következő tért nem víz borítja. — Hogy tehát a mennyország mindig finomabb, finomabb kiadásban jelenik meg, következik, hogy a legordinárébb üdvözülendők a legelső polcot foglalják el. A kaszkülönbség tehát divatos valami az égben is.

Nem akarom lelkemre venni, tisztelt olvasóim, hogy föl ne világosítsam önöknek a rosz világ tevélyeitől megzavart elméjét még néhány oly dologról, mely e könyvben létezik. Tessék tehát figyelni és megjegyezni, hogy van három féle mennykö t. i. száraz, vizes és tüzes; különösen ez utóbbiban higyenek önök, mert egy példányt ily tüzes „menkü“-ből böles Ferasus saját kezeiben is fogott Rómában! Fölhoz Albertus után egy esetet, miszerint a mennykö egy boros hordót megütvén, az izzé-porrá lett, de a bor szépen megmaradt, „mert a mennykö magával enyveséget hozza, mely a hordónak romlása után a bort hártya gyanánt körül fogá.“ Csizmadiáknak tehát ajánlatos ragasztószert volna. No szeretném látni, Klicstől lepingálva, a „Borsszem Jankó“ azon második bizonyos emberét ha valami szelid mennykö megütné s a boron kívül mindent leborzolna belőle, mily alak maradna hátra? Talán egész!

Ha a felhők távol vannak, szabad harangozni ellenök. Minek bebizonyítására a sarkadi (bereghi) harangozót meg is tütötte az „istennyila“.

Sok furcsaságot jegyezhetnék még ki, de unalmas nem szeretnék lenni. Elégge megismerhettük e néhány példából is, hogy könyvünk szerzője nem födözte föl a böleség kövét. A legnagyobb mértékben igaztalan volnék azonban, ha Sartoritól minden érdemet megtagadnék — eltekintve a philozophiai dolgoktól. Ő jó szándékkal írta művét, azon célból, hogy használjon. Hazafias előszavából álljon itt e rész, mely kibékít vele:

„Olvastuk a magyarnyelvnek hajdani időkben való nagy bíret, nevét, virágzó hecsületét; most ellenbe annyira-való elhagyatását tapasztaljuk, hogy tulajdon fia elhagyván született magyarnyelvöket a külső nyelveken kapkodnak, mervén állítani: hogy a magyarnyelv sovány, magtalan és a jeles tudományok megtanulására elégtelen, azért kapkodnak, mondám, a külső nyelveken. Oh, ha most föltámadnának a régi magyar Eleink! mit mondanának az ilyes fiaknak? Bizony talán megköveznék vagy legalább maradékuknak el nem ösmernék őket. Hiszen a magyarnyelv egyik az elsők közül szaporaságra, bőségre, termékenységre nézve minden nyelvek között helyt áll, akármely dolog fejtegetésében nem szorul idegen nyelvekre s nem kívántatik hozzá egyéb a gyakorlatnál.“

És most — feledjük el a rosz bölesészt, de jó hazafit!

Márki Sándor.

sának alkalmából az arany érdemkeresztet kézbe-sítotté.

Páris, július 31. A párisi pótválasztás eredménye a következő: A párisi unió jelöltjei közül megválasztott 20, a rue Turbigo jelöltjei közül 26, két megválasztott mind a két névsorban benn van. Megválasztott Mottu és Cantagrel is.

A „Journal des Debats“ szerint Thiers elfogadta Favre lemondását.

Páris, július 30. A lapok legnagyobb része alaptalannak mondja a „Le Soir“ című lap azon hírére, mintha Thiers nyílt kifejezést adott volna azon szándokának, hogy ha Favre és Simon viszályának, ő is leköszön.

Bécs, jul. 29. A csalhatatlansági dogmát követező magyar püspökök s érsek ismerték el: egri, besztercebányai, nyitrai, kassai, pécsi, szatmári, szombathelyi, zenggi, veszprémi, győri, lugosi, nagyváradai és székesfehérvári.

A békésmegyei dalárünnepély

mely a jövő vasárnap, vagy is e hó 6-án tartatik meg Csabán, nem ok nélkül vonja magára a közfigyelmet, s méltó tárgya azon érdeklődésnek, melylyel iránta minden oldalról viseltetnek. Már csak azon egy szempontból is, hogy ez ünnepély vidékünk társadalmi életére szükségképen kedvező hatással leend — nem lehet melegen nem üdvözölni az eszmét, mely ime néhány nap mulva teljesebbé menend. A „Zenészet lapok,“ e jelesen szerkesztett hazai szaklapunk, az eszme keletkezése óta kiváló figyelemmel foglalkozik vele s legutóbbi számának élén hosszabb cikket szentel ez ügynek, melyben ennek jelentőségét avatottan taglalja. E cikkből, mint szorosabban reánk, békésmegyeiekre tartozóbból, átvesszük a következő passust, s ajánljuk azt az illető megyénkbeli daláregyletek szíves figyelmébe. E passus ekként hangzik:

„Alkalmoszerűnek tartjuk most, mikor ismét érezzük az egyesülés szükségét és értékét, a békési daléregyletek hazafiúi figyelmébe ajánlani, hogy a daláregylet országos ügyének nagy lendületet adnának az által, ha az országos m. daláregylet tag-ejegyletei közé sorakoznának mindnyájan. (jelenleg csak a békési és szarvasi egyletek tagjai annak.) Mert ha nagy előnye van a vidéki daláregyleteseknek és ünnepélyeknek a vidéki dalárügyre nézve: kétszerte nagyobb hármalik az országos dalárünnepélyekből az egész ország dalárügyére nézve. Mely pedig hogy nemes és nemzeti tekintetben nagyobb horderejű, mint sokan talán képzelik, ez már nem csak elméletben, hanem gyakorlatban is többször bebizonyult.“

Együttal közöljük az ünnepély sorrendjét, mely a következő:

Augusztus 5-én. Délután 3 órakor megérkezés és sorakozás B.-Csabán az indóháznál. Onnan katonai zene kíséret s kibontott egyleti zászlók előlvittele mellett, diszbevonulás a város főterére, hol Csaba város képviselője üdvözli a dalárokat. Ezt követi a dalár- s más vendégek elszállásolása. Hat órakor délután együttes énekpróbák az egyletek karnagyai által választott karnagy vezénylete mellett. Este, általános találkozás a Széchényi ligetben.

Augusztus 6-án. Dél előtt együttes énekpróbák a kaszinó termében. Délben disztrakoma a ligetben. Délután 3 órakor: dalárünnepély a Széchényi ligetben, együttes és magánelőadásokkal. Este 8 órakor táncvigalom ugyancsak a Széchényi liget helyiségében.

Kedvezőtlen idő esetére a dalárünnepély másnap délelőtre halasztatik, de a táncvigalom ez esetben is megtartatik a kijelölt napon a kaszinó termében.

Augusztus 7-én. Reggel 9 órakor dalárgyűlés, hol a fölkérendő bizottság, előterjeszti bírálatát a dalárelőadások felől, s a legközelebbi vidéki dalárünnepély helye és ideje meghatározatván: annak kivitelére egy bizottság fog kinevezeteni.

Ujdonságok.

— A bírósági szervezet tárgyában érkezett s mult számunkban említett két rendbeli igazság-

ügyministeri rendelet elintézése végett szükségelt rendkívüli megyei közgyűlés, folyó aug. hó 16-án fog megtartatni.

— A „Zenészet lapok“ írja: A békésmegyei dalárünnepélyre jövő szombaton aug. 5-én reggel indulnak a pesti vendégek. — Az ünnepély napja nem éppen alkalmas időre esett a fővárosi művészi és irodalmi körökre, melyek tagjai ép ez időtájtban egyrészt utaznak, faluznak, vagy napi foglalkozásaikhoz vannak kötve. A nemzeti színházi tagok is ép ez időben kezdik meg az előleges próbákat. Igen sokan óhajtottak volna ez ünnepélyben részt venni, de a legjobb akarat mellett sem teljesíthetik e vágyukat. Dacára ennek azonban, a mint értesülünk, még is többen készülnek leutazni.

— **Hát a jövő megyei dalárünnepély hol fog megtartatni?** kérdé a napokban egy ismerősünk. Kétségtől Gyulán, a megye székvárosában — felel egy másik ismerősünk — s pedig annyival inkább, miután jövőre már nekünk is lesz vasutunk. — Már hogy „kétségtől“ Gyulán fog megtartatni, az majd jövő hetfőn válik meg a Csabán e részben tartandó értekezleten; de hogy helyén volna, ha itt tartatnék meg, azt mi is úgy tartjuk. Egyébiránt épen a most említett értekezleten kellenék a gyulaiaknak minden befelőlükkel oda hatni, hogy a netán jövő évben, vagy azután rendezendő e megyei dalárünnepély színhelye városunk legyen.

— **A helybeli nőegylet** részére Schriffert Julia asszony által adományozott s már régebben ki sorsolt pipere cikkek tulajdonosai felszólítottak, hogy nyerevényeiket folyó aug. hó 20-áig az egyleti elnökségnél vegyék át, mivel e határnap után azon cikkek a nőegylet tulajdonává lesznek.

— **A Dobozen** alakulóban levő olvasókör alapszabályai, a belügyministerium által helybenhagyatván, onnan már leérkeztek.

— **Jancsovics István** Szarvason mérsékelt díjért kész közölni azon találmány szerkezetét, melynek segítségével szárazmalmában a két könek oly sebes forgása eszközölhetik, milyen gőzmalmoknál fordul elő.

— **A helybeli dalárda** nagy szorgalmat fejt ki azon darabok betanulása körül, melyeket a jövő vasárnapon Csabán tartandó megyei dalárünnepélyen készül előadni, s e szorgalom után itélve, alapos reményünk van, hogy dalárdánk régi hírének megfelelő sikerrel állandja ki a vasárnapi próbát.

— **Mondják**, hogy míg Csabán és Békésen a dalárünnepélyre szóló belépti jegyek az első napokban nagy számmal keltek el, addig Gyulán eddigelé csak vagy öt darab akadt gazdára. A megye székvárosának ez semmiesetre sem válnék diszére, ha nem tudnók, hogy a közönség egyáltalán nem volt figyelmessé téve arra, hogy ilyen belépti jegyek városunkban is árusítottak. Árusítottak pedig Ferentzy Alajos ur kereskedésében 1 frtjával.

— **Lakatos Sándor** táncitanító, ki már régibb idő óta tartózkodik városunkban, itteni működése befejezésétől mult vasárnap tartotta meg tanítványaival a végső táncpróbát s ez alkalommal is kint, hogy Lakatos most is épen oly ügyes táncitanító, a milyennek őt széles körben s különösen Gyulán már évek előtt ismerték. Lakatos — úgy tudjuk — innen Aradon utazik.

+ **Megnyílik a vasut.** Most már bizonyos határnapot tudathatunk közönségünkkel a sok huzás halasztás után, a mérnök urak ugyanis szivesek voltak azon felvilágosítást adni, hogy mi helyest készen lesznek a munkálatokkal, azonnal megfog nyílni a pálya. S így már nincs egyéb hátra, mint a munkásoknak kitartó szorgalmat kívánni, s várni, várni, várni, csendes türelemmel, míg e boldog kor bekövetkezik.

+ **Balesetek, elemi csapások.** Mult hó utoljár Csonka Pál földműves 14 éves fiát, Jánost úgy rugta arcon, hogy annak következtében meghalt. — Ugyancsak a mult hó utoljár Kis Jánosnak a csabai-lencsési ut melletti tanyáját villámcsapás gyújtá-

fel. A házban egy öreg tanyás és unokája voltak, kik ugyan nagy ijedséget állhattak ki, de legkevésbé sem sérültek meg.

Munkácsy Mihály, jeles festőnk közelébb Londonban volt, hol annyira elhalmozták megrendelésekkel, hogy néhányat el sem fogadhatott. A „Reform“ egyik levelezője, ki a művészt közelébb Düsseldorfban fölkereste, egészen elálmélkodott a ki-tüntetéseiben, melyekkel a németországi legnagyobb művészek is elárasztják a genialis magyar festőt, mint rendesen nevezni szokták. Munkácsy, ki tudvalevőleg a genre festészetben tünt ki, kevéssel ezelőtt saját magának festett egy képet, mely egy jegenyest ábrázol naplementekor. E festmény is, mely az első tekintetre igen egyszerűnek látszik, a figyelmes szemlélő előtt azonnal elárulja a művész kezét. A szürkület s a fak oly természetesenek látszanak, oly művészettel vannak festve, hogy a művész kollegái e téren is mint nagy tehetséget üdvözölték. A levelező megjegyzi, hogy Munkácsy híre bár nálunk is elég nagy, koránt sem mérkőzhetik hírével a külföldön, hogy nagy urak, nagy művészek a legnagyobb előzékenységgel viseltetnek iránta. Knauz a genre-festők egyik legnagyobbika naponkint meglátogatja a művészt csak hogy „Háborus idők“ című festményének egyik alakját (a „pupos“-t) naponkint megtekinthesse. Munkácsy a mult évben 75,000 tallérnyi megrendelést kapott. A siralom-ház nagy festményének egyes alakjait közelébb nagyban is lefestette s szemlére kitette Düsseldorfban.

— **Beküldetett** szerkesztőségünkhez: „Az angol nyelv levélszerinti oktatás“-ának tizenharmadik füzeté, írta Nagy Sándor debreceni főiskolai tanár. A jeles nyelvészeti munkának ára füzetenkint 30 kr.

+ **Beküldetett** szerkesztőségünkhez az eperjesi evang. ker. collegium 187% tanévi értesítvénye, közli Vécsei Tamás igazgató. A collegium igen jó nevű tanárok vezetése mellett — mint ez értesítvényből kiténik — folytonos virágzásnak s emelkedésnek örül. A főgymnasiumba ez idén beiratta magát 233, a hittani tudományt 19 növendék halgatta, jogász volt 156, köztük 10 megyénkbeli. — Beküldetett továbbá: „Csokonai emlény“ című nagy képes album előfizetési felhívása. Szerkeszti és kiadja Hamar László Debrecenben, hova az előfizetési pénzek (2 frt. diszpéndány 4 frt.) is küldendők.

— **A szinkörből.** Szombaton, e hó 29-én „Utazás Chinába“ című operette adatott, melyben Dékány Teréz, Radeczky Sarolta k. a. továbbá Marcell, Szabó B. Boros és Szakál tüntek ki. — Vasárnap szép számú közönség előtt „A szökött katoná“ Szathmáryné asszony s Taraszovics Margit k. a. vendégszínházánál. — Hetfőn szímet. Kedden „Mama“ Szigligeti vigjátéka, melyben a címszerepet Szathmáriné asszony kitűnő sikerrel személyesíté.

Vegyesek.

A magyarok Egyiptomban. Nemsokára az egyiptomiak is megismerkednek honvédségünk öltözékével. J. pesti honvédörmeester ugyanis közelébb viszi Kairoba nőtestvérét, ki ott az alkirály kertészének neje lesz. Az egyiptomi magyarok föl-kérték a honvédörmeestert, hogy honvédöltözeten menjen Egyiptomba, ki ennek folytán folyamodott is engedélyért a miniszteriumhoz, mely meg is engedte az örmeesternek, hogy a honvédruhát a messze távolban is bemutatthassa.

Örültég hűtlenségből. Temesvárott egy szegény gyárilakónak angyalszép leányába egy előkelő, gazdag fiatal ember beleszeretett s éveken át szerette, közelébb komolyan ígérte, hogy oltárhoz is vezeti, mit a leány annál inkább hitt, mert érezte, hogy mindinkább közeledik azon pillanat, melyben csak törvényes férje mentheti meg a szegénytől. Az esküvő napja is ki volt tűzve s ép e napon kap a leány levelet, melyben tudatják vele, hogy a hir nélkül elutazott vőlegény egy gazdag bécsi leánnyal kelt össze. A fiatal megcsalt, elcsábított leány egy könnyet sem hullatott hűtlen kedvese után, hanem meredten nézett a

puszta légbe, míg meg nem örült. Ily állapotában azonban valami mérges festéket ivott meg, mely életben maradását is kétségessé teszi.

Jól elsült csuda. Közelebb nagy bucsujárás volt Mária-Radnára. Az alkalmat egy temesvári kocsisnak a neje is felhasználta és utközben, szent zsolozsmák zengedezése közt, egyik fiatal leánykától hat forintot ellopott. A leány zokogott a nagy összeg pénz után és egyenesen a kocsisné aszszonyt gyanúsította tolvajsággal, ki nagy boszorkodásban a Mária kép előtt esküdött meg, hogy ártatlan, s ha szavai nem igazak lennének, megnémitását kérte a kegyes szüztől. Visszafelé utjában a kocsisné egyszerre nagy meleget érzett, nyelve nehezült, feje szorult s Temesvárhoz közel egészen megnémult. A csodát, Mária büntetését hangosan hirdették a bucsusok. Az érzékeny történetet a temesvári lap írja.

Szállítási bajok. Franciaországnak, öszhangzó tudósítások szerint, ez idén nagy mennyiségű gabonára lesz szüksége, részint mert a háboru sokat el-

pusztított, részint mert a termés sem igen kintő. Másrészt a hónapokig szünetelt forgalom újabb megindulásával óriási tömegek várnak elszállításra a vasutak pedig nem képesek ennek megfelelni s annál kevésbé majd a gabonázletet erőlyesen felkarolni. A háboru alatt agyanis a francia társulatok kocsjainak igen tetemes része vagy teljesen elpusztult, vagy Németországba vitetett s a nemzetgyűlésben közelebb tört jelentés szerint nem kevesebb mint 10,000 franciaországi vasuti kocsi van külföldön. A német birodalmi kancellár elrendelte a kocsi visszaadását, de hogy mikor és mily állapotban fognak a kocsi valósággyal visszakerülni, azt alighanem keservesen megérzendi a nemzetközi forgalom.

Nyilttér.*)

Gróczy Ede ur, békesi adótári tiszt és egy „polgári fényes zártkörű táncvizigalonnak“ rendezője,

*) Az e rovatban közlöttékért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerkesztőség.

a mult hó 22-én keltezett levelében 300 báljegyet rendelt meg nyomdában, e levél csak 24-én lett a békesi postán feladva és 25-én érkezett Gyulára, s az nap nekem még kézbesítve is. én megrendelését azonnal elkészítve 26-án utánvétel nélkül tettem postára, annak tehát 27-én ott kellett lennie, mit a posta dátumok igazolnak is, ő 28-ról keltezve következőt jegyez a szállítólevél hátlapjára: „Mint elkésett s haszonvehetetlenné vált nyomtatvány el nem fogadható levén, a polgári kör által vissza utasított. Gróczy, megbízott.“ — Kértem tehát, ha elkésett e csomag, ki oka az elkésésnek? megjegyezvén, hogy a bál csak 29-re volt tervezve, és ki viselje a kárt? én-e, ki a megrendelést forduló postával expedáltam, vagy az, ki a 22-ről keltezett sürgős levelet 24-én adja postára? — A békesi polgári kört pedig arra kérem, hogy megrendeléseit máskor gondosabb kezekre legyen szives bízni. —

Dobay János,
nyomda tulajdonos.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Értékpapírok előnyös szerzése.

Alább elsorolt értékpapírokat ajánlom a n. é. közönségnek, a mennyiben azoknak megszerzése havi részletfizetés mellett és csekély összeggel könnyen elérhető.

	6 frtos	3	7	4	7	10	5	10	huzás aug. 15.
1. 100 frtos magyar állam sorsjegy		3	7	4	7	10	5	10	huzás aug. 15.
1. 50 „ „ „		3	7	4	7	10	5	10	huzás „
1. 1864-iki „ „ „		3	7	4	7	10	5	10	f. é.sept. 1.
1/2. „ „ „		3	7	4	7	10	5	10	huzás
1/5. 1860-iki „ „ „		3	7	4	7	10	5	10	augusztus
1. 1839-iki és 1. török 400 frkos		3	7	4	7	10	5	10	1-én.
1. 400 frankos török		3	7	4	7	10	5	10	huzás aug. 1.
1. 400 „ „ és 1. 1864		3	7	4	7	10	5	10	huzás aug. 1.

Társas játék 20 drb 1839-ki sorsjegyre 10 frtos havi fizetés mellett, melyre 1. 21-ik junius 1-én kihuzott sorozat ráadásul adatik, így az illető vevőnek már sept. 1-én törtéendő huzásnál biztos nyeresémyre nyujt kilátást, a mennyiben azon kihuzott sorozatnak mindenesetre nyernie kell.

Az 1864-ki 5% ot, 1860-ki 5% török 400 frkos 3%-ot kamatoznak.

Az 1839-ki sorsjegyeknek még csak 5 huzásuk lesz legközelebb sept. 1-én számhuzás főnyerő 220,000 ezenkívül 4560 nyerő.

Kik a fentebb említett sorsjegyek egyikét veszik, már az első részletfizetés után, igényt tarthatnak bármely nyeresémyre.

Minél gyakoribb megrendeléseket kér és azonnal elintéz Gyulán

Nagy Ferencz könyvkereskedő.

81)

Tudni való.

A ki a gyógyintézetbe mint gyógyítható felvétetik, kezelhetetik napon-ta 2—4-szer, a gyógyulás tart fél óráig; minden ülésért fizet a mennyit akar, 30 kr.-nál kevesebb nem fogadtatik el. Az orvoslás tart minden nap délelőtt 8—12; délután 2—5 óráig; ez után a valódi szegényeknek ingyen. A nem gyógyíthatók azonnal az első ülés után tudósíthatnak díj nélkül.

Ivánfi (Ivanovich) E. P. M.,
orvostr. Pestről.

Zur Kenntnissnahme.

Wer in die Spitalnalt als heilbar aufgenommen wird, kann 2—4-mal täglich behandelt werden, jede Sitzung dauert 1/2 Stunde; das Honorar für jede Sitzung ist beliebig, doch weniger als 30 fr. können nicht angenommen werden. Die Behandlung geschieht täglich von 8—12 Vor- und 2—5 Uhr Nachmittags; nach 5 Uhr werden die wahren Armen unentgeltlich aufgenommen. Die Unheilbaren werden sofort nach erster Sitzung ohne Entgeltung in Kenntniss gesetzt.

Dr. A. P. M. Ivánfi (Ivanovich)
aus Pest.

80) 3—3

83) 1—3

Határidő meghosszabbítás.

E lapban már többször hirdetett egyesült körösi átmetszések kiásatására teendő zárt ajánlatok benyújtási határideje f. hó 16-kaig meghosszabbíttatik, mely napon d. e. 11 órakor fognak a zárt ajánlatok a gyulai városház nagy termében felnyittatni. Közelebbi feltételek e lapok 55, 56, 58. számában olvashatók.

Kelt Gyulán aug. 1. 1871.

Br. Wenckheim László

a Körös-Berettyó völgyi közp. ig. választmány elnöke.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.

Orvosi műutazás.

Idült és idegbetegségek

(Chronische und Nervenkrankheiten),

ugymint: köszvény-, csúz-, fej- és belfájdalmak (Schmerzen); gyomor-, sziv-, mell-göresök (Krämpfe); velő, tüdő, méh és más gyuladások (Entzündungen); váltó, ideg és más lázak (Fieber); érzék-, elne-, kedély-bajok; sápkór (Bleichsucht); mirigy-, bőrbajok; és jegyek (Hautübel); viz- és más daganatok (Geschwülste); belférgek (Würme); elfojtott ragályok, aszkór (Aus-zehrung); mint hosszas magántanulmány tárgyai (Specialist) kellemmel és gyökeresen gyógyíttatnak alulirt által. — Az utazás célja: egy eredeti gyógymódnak a legkritkább gyógyesetekkel megállapítása és terjesztése.

Elfogad naponkint d. e. 9—12, d. u. 3—5 óráig; ezután szegényeket ingyen.

Lakása németvároson Dániel János ur házában.

Dr. Ivánfi (Ivanovich) E. P.

orvostr. Pestről.

79)

3—3

300 db. 7 hónapos válogatott faj malac szabadkézből eladó.

Vevők tudakozódhatnak Sármezőn, Erdő-Gyarakhoz és Vadászhoz egy órányira Répássy Gyula urnál.

82) 3—4